

ธรรมาภิบาล: หลักคุณธรรมส่งเสริมการบริหารงานวิชาการ Good Governance: the Moral Principles to encourage the Academic Administration.

วีรยุทธ วีระคำ*

Veerayut Veerakum

บทคัดย่อ

บทความเรื่องนี้ต้องการนำเสนอ การส่งเสริมให้ผู้บริหารนำหลักธรรมาภิบาลเป็นหลักคุณธรรมพื้นฐานมาใช้ในการบริหารงานวิชาการซึ่งเป็นหัวใจของงานสถานศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย ด้านการจัดหลักสูตรและแผนการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดซื้อและวัสดุเพื่อการเรียนการสอน ด้านการนิเทศ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน รวมทั้งบูรณาการให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลคือ นิติธรรม ยึดมั่นในกฎระเบียบและความถูกต้อง ผู้ปฏิบัติมีคุณธรรม ปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใส ทุกคนมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน เพื่อให้การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: ธรรมาภิบาล, หลักคุณธรรม, การบริหารงานวิชาการ

Abstract

This article aims to present the encourage administrators to apply good governance as a basic moral principle to use in academic administration, which is the heart of educational institutions. The way to

* มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Email: surachaihongtrakool@gmail.com

improve the efficiency of the administration in educational institutions, consisting of; curriculum and learning plans, teaching management, the arrangement of media and materials for teaching and learning, supervision, the measurement and evaluation of teaching and learning as well as integration with the principles of good governance, namely the rule of law, adherence to rules and accuracy, operate with transparency, emphasis on participation in performance for the effectiveness of academic administration in educational institutions.

Keywords: Good Governance, Moral Principles, Academic Administration.

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในปัจจุบันเป็นปัจจัยที่ผลักดันให้เกิดการแสวงหากลยุทธ์ในการพัฒนาประชากรในประเทศไทยเป็นประเทศที่มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกด้านการศึกษาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจสังคมการเมืองและวัฒนธรรมการทำให้บุคคลในชาติมีคุณภาพมีศักยภาพเพื่อเป็นกำลังอันสำคัญในการพัฒนาประเทศนั้นต้องอาศัยกระบวนการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพการศึกษาช่วยสร้างความรู้ความคิดทักษะเจตคติให้คนไทยรู้จักตนเองรู้จักชีวิตเข้าใจสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ตนอาศัยแล้วนำความรู้ความเข้าใจมาใช้แก้ปัญหา รวมทั้งสร้างสรรค์ชีวิตและสังคมให้ดีขึ้น (พระเทพโสภณ (ประยูร ธมมจิตโต), 2547, 3)

ในการจัดการศึกษาโรงเรียนเป็นหน่วยงานที่สำคัญในการที่จะนำนโยบายหลักสูตรแนวปฏิบัติหรืออื่น ๆ ไปสู่การปฏิบัติซึ่งผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาเนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนคือบุคคลที่เป็นกลไก สำคัญที่จะทำให้การดำเนินงานของโรงเรียนมีประสิทธิภาพและสามารถพัฒนาคุณภาพนักเรียน ให้บรรลุเป้าหมายได้ทั้งนี้เพราะผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้มีอำนาจและหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย และตัดสินใจในระดับโรงเรียนภายใต้ข้อจำกัดและเงื่อนไขของทรัพยากรได้แก่ คน เงิน วัสดุ และการ จัดการเป็นสำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2534, 3-5) และในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 ได้บัญญัติไว้ว่า การเปลี่ยนแปลงระบบการจัดการศึกษาที่กำหนดให้ มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาจาก

กระทรวงศึกษาธิการลงสู่เขตพื้นที่ การศึกษาและสถานศึกษาในการบริหารงานโรงเรียน ทั้ง 4 ด้าน โดยแบ่งระบบการบริหารเป็น 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ, การบริหารงบประมาณ, การบริหารงานบุคคล, และการบริหารทั่วไป โดยให้ความสำคัญต่อการบริหารงานวิชาการโดยถือว่าเป็นงานหลักที่มีความสำคัญที่สุดในโรงเรียน เนื่องจากการบริหารที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาอันเป็นเป้าหมาย สูงสุดของภารกิจสถานศึกษา (กมล ภูประเสริฐ, 2544, 6) งานวิชาการของโรงเรียนนับว่าเป็นงานที่สำคัญที่สุดของโรงเรียน เพราะจะเป็นสิ่งชี้วัดและบ่งบอกถึงความสามารถและประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาของโรงเรียน ที่จะส่งผลให้นักเรียนเป็นคนดีมีคุณภาพตามความต้องการ ดังนั้น โรงเรียนควรจะต้องให้ความสำคัญกับงานวิชาการเป็นอันดับหนึ่ง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่มีศักยภาพแห่งการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาสู่ความมีชีวิตที่สมบูรณ์ ซึ่งแสดงออกของลักษณะของการเป็นคนดี คนเก่งและมีความสุขทั้งกายและจิตใจ การมีคุณลักษณะดังกล่าวย่อมจะทำให้การดำเนินชีวิตมีคุณภาพ และคุณค่าต่อตนเอง และต่อโลกโดยรวม ซึ่งก่อให้เกิดดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างราบรื่นและสันติตอบสนองตามวัตถุประสงค์ของโรงเรียนในการจัดการศึกษา ในบทความนี้ผู้เขียนกำหนดประเด็นที่น่าสนใจในการบริหารงานวิชาการด้วยหลักธรรมาภิบาล ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล

ธรรมาภิบาล (Good Governance) เป็นแนวทางการบริหารที่มีความโดดเด่นมากที่สุดในวงการวิชาการปัจจุบันที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นหลักการที่เกื้อหนุนสังคมประชาธิปไตย คำว่า ธรรมาภิบาล สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ได้กล่าวถึงระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2542 ที่เรียกว่าแนวคิดของ good governance ว่า “บริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี” ให้ความหมายของ good governance ว่าหมายถึงกติกาหรือกฎเกณฑ์การบริหารการปกครองที่ดีเหมาะสมและเป็นธรรมที่ใช้ในการธำรงรักษาสังคมบ้านเมืองและสังคมอันหมายถึงการจัดการบริหารทรัพยากรและสังคมที่ดีในทุกๆด้าน และทุกระดับรวมถึงการจัดระบบองค์กรและกลไกของคณะรัฐมนตรีส่วนราชการองค์กรของรัฐและรัฐบาลที่ไม่ใช่ส่วนราชการ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2544, หน้า 3) สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย ได้อธิบายว่า ธรรมาภิบาลเป็นศัพท์ ที่สร้างขึ้นจากคำว่า “ธรรม” ซึ่งแปลว่า ความดี หรือกฎเกณฑ์ ส่วนคำว่า “อภิบาล” แปลว่า บำรุงรักษา ปกครอง เมื่อรวมกันก็กลายเป็น “ธรรมาภิบาล” ซึ่งมีความหมายเดียวกับคำว่า Good Governance และยังมีคำศัพท์ต่าง ๆ ที่สื่อความใน

ลักษณะเดียวกับธรรมาภิบาล เช่น ธรรมรัฐ สุประชาสนการ ประชารัฐ การปกครองที่ดี การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีธรรมราษฎร์ การกำกับดูแลที่ดี รัฐาภิบาล การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี บรรษัทภิบาล รวมทั้งคำศัพท์อื่น ๆ อีก เช่น เอกชนนิยม ใช้ “หลักการบริหารจัดการที่ดี” เป็นต้น (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2541, 2)

1.1 ความหมายของธรรมาภิบาล

ความหมายหรือคำจำกัดความไว้มากมายที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกันออกไปบ้าง ซึ่งมีดังต่อไปนี้

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ให้ความหมายของธรรมาภิบาลไว้ว่า เป็นการบริหารที่มีเป้าหมายเพื่อให้เกิดประสิทธิผลที่ดีต่อองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนให้สามารถประกอบกิจการในภาคส่วนต่าง ๆ เป็นไปด้วยดี ทั้งก่อให้เกิดความสันติในการอยู่ร่วมกัน มีความสามัคคีระหว่างกัน ก่อให้เกิดพลังแห่งการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นประโยชน์ต่อสมาชิกในองค์กรเป็นสำคัญ

สมหมาย ปฐมวิชัยวัฒน์ (2547, 51-52) ได้กล่าวว่าธรรมาภิบาลหมายถึงการแสดงถึงนัยของความเป็นธรรมทั้งในเชิงของความคิดและการกระทำของคนที่สามารถสื่อถึงกันและเข้าใจกันได้ภายใต้การปฏิบัติและมีวัตถุประสงค์ร่วมกันคือความร่วมมือความเสมอภาครับผิดชอบโปร่งใสถูกต้องชอบธรรมยุติธรรมคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะความเจริญพัฒนาที่ยั่งยืนของครอบครัวกลุ่มชุมชนองค์กรหน่วยธุรกิจสถาบันรัฐและเอกชนจนถึงระดับสังคมโดยรวม

ธีรยุทธ บุญมี (2541, 2) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “Good Governance” หมายความว่า ความคิดธรรมรัฐ เป็นการมอบอำนาจการเมือง การปกครองแบบใหม่ที่แข็งทื่อตายแล้ว แต่ให้มีปฏิสัมพันธ์กับภาคประชาชน และให้มีลักษณะแยกย่อยมากขึ้นแนวคิดของธรรมรัฐ คือ การเป็นหุ้นส่วนกันในการปกครองและบริหารประเทศโดยรัฐประชาชน เอกชน ซึ่งกระบวนการอันนี้จะก่อให้เกิดความเป็นธรรม ความโปร่งใส ความยุติธรรม โดยเน้นการมีส่วนร่วมของคนดี

ชัยอนันต์ สมุทรวานิช (2543, 12) ได้ให้ความหมายหลักธรรมาภิบาลหรือการจัดการที่ดีโดยหลักสากลจะประกอบด้วยคุณสมบัติดังนี้

1. ความรับผิดชอบต่อสาธารณะชนหมายถึงการมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม
2. ความโปร่งใสหมายถึงสาธารณะชนสามารถเข้าถึงข้อมูลต่างๆได้
3. ความมั่นใจหมายถึงการมีหลักการที่แน่นอนเป็นธรรมที่ทำให้สาธารณะชนมั่นใจ

4. การมีส่วนร่วมของประชาชนหมายถึงประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการในด้านกิจการของรัฐ

ประเวศ วะสี (2541, 4) ให้ความหมายของคำว่า ธรรมนูญประกอบด้วยภาคีรัฐ ภาคธุรกิจ และภาคสังคมที่มีความถูกต้อง เป็นธรรม โดยรัฐและธุรกิจต้องมีความโปร่งใส มีความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ และภาคสังคมเข้มแข็ง ธรรมนูญแห่งชาติ หมายถึง การที่ประเทศมีพลังขับเคลื่อนที่ถูกต้องเป็นธรรมโดยหลักทอทางสังคม เพื่อสร้างพลังงานทางสังคม (Social Energy) เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาของชาติก่อให้เกิดธรรมนูญแห่งชาติขึ้น

สรุปได้ว่า ธรรมนูญบาล หมายถึง หลักการ หรือแนวทางการบริหารจัดการกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดี ด้วยการดูแลผลประโยชน์ของส่วนรวม และการรักษาผลประโยชน์ของกันและกัน ระหว่างภาคีรัฐ ภาคสังคม ภาคเอกชน และภาคประชาชนทั่วไป ที่ก่อให้เกิดระบบและการใช้กฎหมายที่ยุติธรรม มีความถูกต้อง มีความรับผิดชอบ ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม สุจริต โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ ใช้แนวทางประชาธิปไตยและเคารพสิทธิมนุษยชน ซึ่งเมื่อนำไปใช้แล้วจะช่วยให้สังคมมีความเข้มแข็ง และมีการพัฒนาที่ยั่งยืน ทำให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

1.2 ความสำคัญของธรรมนูญบาล

หลักธรรมนูญบาล เป็นระบบการบริหารที่เน้นเพิ่มประสิทธิภาพ และประสิทธิผลขององค์กรภาครัฐและเอกชน จึงมีความสำคัญ มีคุณค่าและเป็นประโยชน์อย่างมากต่อองค์กร ชุมชน สังคม เศรษฐกิจ และประเทศชาติ รวมทั้งการเมืองในทุกระดับด้วย หน่วยงานและนักวิชาการต่างๆ ได้กล่าวถึงประโยชน์และความสำคัญของธรรมนูญบาล ไว้ดังต่อไปนี้

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ให้ความสำคัญกับหลักธรรมนูญบาลไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554) โดยได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไว้รวม 5 ยุทธศาสตร์ ซึ่งธรรมนูญบาลอยู่ในยุทธศาสตร์ข้อที่ 5 คือ การเสริมสร้างธรรมนูญบาลในการบริหารจัดการประเทศ มุ่งเสริมสร้างความเป็นธรรมในสังคมอย่างยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2544, 25)

พระราชญาณวิสิฐ (เสริมชัย ชยมงคโล) (2548, 36) กล่าวว่าไว้ว่า หลักธรรมนูญบาล เป็นหลักธรรม คือหลักปฏิบัติใช้ประกอบการบริหารงานแบบบูรณาการทุกประเภท และทุกระดับของหัวหน้าฝ่ายบริหารที่ชื่อว่า Chief Executive Officer (CEO) ให้

ได้ผลดี มีประสิทธิภาพสูง คือ ให้ได้ประสิทธิผลของงานและให้ได้รับความพึงพอใจของประชาชนทุกฝ่าย

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ (2546,30) กล่าวว่า การสร้างธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นในทุกระดับจะทำให้เกิดการพัฒนายั่งยืน โดยมีคนเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง ทำให้สังคมไทยเป็นสังคมเสถียรภาพ

สรุปได้ว่า ธรรมาภิบาล มีความสำคัญ มีความจำเป็นและเป็นประโยชน์มากในการบริหารจัดการในทุกองค์กร ให้ประสบผลสำเร็จตามที่มุ่งหวัง ที่เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนของประชาชนที่เกี่ยวข้องเข้าตรวจสอบได้ เป็นวิธีการป้องกันไว้ก่อนด้วย นอกจากนี้ยังมีส่วนช่วยให้การบริหารเป็นที่ยอมรับของประชาชน และเป็นการลดการทุจริต ความขัดแย้ง และลดหรือแก้ปัญหาที่เรื้อรังขององค์กร หรือหน่วยงานต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

1.3 องค์ประกอบของธรรมาภิบาล

ธรรมาภิบาล เป็นหลักการบริหารจัดการที่ดีมีประโยชน์ต่อองค์กร ชุมชน สังคม และประเทศเป็นอย่างมาก หน่วยงานและนักวิชาการต่าง ๆ ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของธรรมาภิบาลไว้แตกต่างกัน ดังต่อไปนี้

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2544, 17-19) กล่าวว่า องค์ประกอบของธรรมาภิบาลที่เสนอโดย United Nations Development Programme (UNDP) มี 9 องค์ประกอบ ได้แก่

1) การมีส่วนร่วมของประชาชน อันหมายถึงประชาชนทุกเพศวัยสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจอย่างเสมอภาคเท่าเทียม ทั้งทางตรงและทางอ้อม ตามที่สถาบันที่เกี่ยวข้องเป็นผู้จัดและดำเนินการให้ ตามสิทธิหน้าที่อันชอบธรรมและพึงมีพึงทำได้เป็นต้น

2) ความยุติธรรมจากกระบวนการทางกฎหมาย (Rule of Law) ประเทศมีการปกครองโดยใช้แนวคิดเรื่องนิติรัฐนิติธรรมที่เอื้อให้เป็นไปอย่างเสมอภาคเท่าเทียม

3) โปร่งใสตรวจสอบได้ (Transparency) มีความเปิดเผยตรงไปตรงมา ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ในสังคมสามารถถ่ายโอนได้อย่างเป็นอิสระ (Free Flow of Information) ประชาชนสามารถเข้าถึงและรับทราบข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะของทางราชการได้ตามที่กฎหมายบัญญัติ

4) การมีมติร่วมกันในสังคม (Consensus Orientation) อันอาจหมายถึงกระบวนการประชาสังคม การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม หรือนโยบายใดๆ ของภาครัฐที่ต้องมีการประสานเข้าไปเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนแต่ในเวลา

เดียวกันก็ต้องตระหนักถึงความต้องการหรือผลประโยชน์ที่แตกต่างของกลุ่มคนในสังคม ให้เกิดเป็นความเห็นร่วมกัน (Broad Consensus) บนพื้นฐานของสิ่งที่เป็นประโยชน์สูงสุดแก่สังคมโดยรวม

5) กลไกเชิงระบบของการเมืองที่ชอบธรรม อันหมายถึงกระบวนการเข้าสู่อำนาจทางการเมืองมีความชอบธรรมและเป็นที่ยอมรับของคนในสังคม เช่น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกมา มีคุณภาพ คณะรัฐมนตรีที่ปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์แก่ส่วนรวมการมีระบบราชการที่สุจริตโปร่งใสตรวจสอบได้ การมีกระบวนการเปิดเผยทรัพย์สินและหนี้สินของนักการเมือง การมีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ทำหน้าที่เฝ้าสวนและวินิจฉัยเจ้าหน้าที่รัฐที่ร่ำรวยผิดปกติ

6) ความเสมอภาค (Equity) ความเท่าเทียมกันของประชาชน พลเมือง ในการเข้าถึงทรัพยากรแห่งรัฐอันจะพึงจัดสรรให้ ทั้งในส่วนของสิทธิขั้นพื้นฐานทางกาย และสิทธิขั้นพื้นฐานอื่น ๆ เป็นสิ่งที่พึงมีอย่างเสมอภาคและเท่าเทียม

7) ประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Effectiveness and Efficiency) สถาบัน องค์กร ที่ดำเนินกระบวนการในนามส่วนงาน นั้น ๆ สามารถบริหารจัดการและดำเนินการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ก่อให้เกิดประโยชน์ในองค์รวมอย่างสูงสุดด้วย

8) พันธะความรับผิดชอบต่อสังคม (Accountability) การบริหารดำเนินนโยบายใด ๆ ต้องกระทำโดยมุ่งไปที่สมาชิกในสังคมประเทศชาติในฐานะผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นแก่ส่วนรวมเป็นหลักและมีจิตใจเสียสละเห็นคุณค่าสังคม

9) การมีวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ (Strategic Vision) การที่ผู้นำและประชาชนในประเทศมีวิสัยทัศน์ในการสร้างธรรมาภิบาลและการพัฒนาอย่างยั่งยืน

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2544, 17-18) เห็นว่า องค์ประกอบหลักธรรมาภิบาลเน้นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลและการให้บริการของรัฐซึ่งประกอบด้วยหลักการสำคัญ 6 ประการคือ

1. หลักนิติธรรม คือ 1) กฎหมายและกฎเกณฑ์ต่างๆ มีความเป็นธรรม สามารถปกป้องคนดีและลงโทษคนไม่ดีได้ 2) มีการปฏิรูปกฎหมายอย่างสม่ำเสมอให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนไป 3) การดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรมเป็นไปอย่างรวดเร็วโปร่งใสและตรวจสอบได้และได้รับการยอมรับจากประชาชน 4) ประชาชน

ตระหนักถึงสิทธิเสรีภาพหน้าที่ของตนเองเข้าใจกฎเกณฑ์ต่าง ๆ และมีส่วนร่วมในกรณีต่าง ๆ

2. หลักความโปร่งใส คือ 1) การสำรวจความพึงพอใจของผู้มาใช้บริการของรัฐและเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการ 2) จำนวนเรื่องกล่าวหา ร้องเรียน หรือสอบสวนเจ้าหน้าที่ของรัฐ 3) เกณฑ์ในการใช้ดุลพินิจของส่วนราชการมีความชัดเจนเป็นที่ยอมรับ 4) ส่วนราชการมีตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานที่เป็นรูปธรรมและเปิดเผยต่อสาธารณะ

3. หลักความรับผิดชอบ คือ 1) การได้รับการยอมรับและความพอใจจากผู้รับบริการและผู้เกี่ยวข้อง 2) การบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ของงานที่ปฏิบัติ 3) คุณภาพของงานทั้งด้านปริมาณ ความถูกต้อง ครบถ้วน รวมทั้งจำนวน ความผิดพลาดที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน และจำนวนการร้องเรียนหรือการกล่าวหาที่ได้รับ

4. หลักความคุ้มค่า คือ 1) ความพึงพอใจของผู้รับบริการ 2) ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ

5. หลักการมีส่วนร่วม คือ 1) ความสัมฤทธิ์ผลของโครงการต่างๆ รวมถึงการประหยัดงบประมาณ 2) ความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้ได้รับผลกระทบ 3) จำนวนผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นหรือจำนวนข้อเสนอแนะหรือข้อคิดเห็นของประชาชนในการดำเนินการเรื่องต่างๆ รวมถึงคุณภาพของการเข้ามามีส่วนร่วม

6. หลักคุณธรรม คือ 1) การร้องเรียนหรือร้องทุกข์ในการดำเนินการในเรื่องต่างๆ ทั้งในและนอกองค์กรลดลง 2) คุณภาพชีวิตของคนในสังคมดีขึ้น มีการบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรในชาติอย่างเกิดประโยชน์สูงสุด 3) สังคมมีเสถียรภาพอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขด้วยความมีระเบียบวินัย

สรุปได้ว่า หลักธรรมาภิบาลที่หน่วยงานราชการ องค์กร หรือบุคคลต่างๆ เสนอดังกล่าวมาข้างต้นถึงแม้จะมีบางประเด็นแตกต่างกันไปบ้าง แต่โดยภาพรวมมีความคล้ายกันเป็นส่วนใหญ่และอยู่ในกรอบของธรรมาภิบาล ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 อันประกอบด้วยหลัก 6 ประการ ดังนี้ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักการมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ 6) หลักความคุ้มค่า

2. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ

2.1 ความหมายของการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานด้านวิชาการถือว่าเป็นสิ่งสำคัญในการบริหารการศึกษาหรือบริหารสถานศึกษา เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายของสถานศึกษา มีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

กูด (Good, 1959, 541) ได้กล่าวถึงการบริหารงานโรงเรียนว่า การสั่งการ การควบคุมดูแลงาน และการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นภาระหน้าที่ของโรงเรียนเพื่อให้การปฏิบัติงานเหล่านั้นนำไปสู่ความสัมฤทธิ์ผลในการจัดการศึกษาได้ตรงตามเป้าหมายทุกประการ งานวิชาการเป็นหัวใจของสถานศึกษา

นักวิชาการอย่าง กมลภู ประเสริฐ (2547, หน้า 6) ปรียพร วงศ์อนุตรโรจน์ ให้ความหมายไว้ใกล้เคียงกัน ที่นิยามว่าการบริหารงานวิชาการ เป็นงานที่อยู่ในส่วนของการพัฒนาหลักสูตร ที่เน้นการเรียนการสอน การประเมินผล โดยมีความคาดหวังเป็นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอันเป็นเป้าหมายสูงสุดของการจัดการศึกษา

พนัส หันนาคินทร์ (2524, 62) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน ได้แก่ (1) งานบริหารที่เกี่ยวกับครูผู้สอนที่จะต้องจัดหาครูที่มีศักยภาพมีความสามารถมาสอน ตามกรอบภาระงาน (2) เกี่ยวกับตัวนักเรียน หมายถึงการส่งเสริมให้นักเรียนทำกิจกรรมทางวิชาการร่วมกัน การบริการต่าง ๆ การซ่อมเสริม การประสานกับผู้ปกครองหรือกิจกรรมอื่นใดที่มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาผู้เรียน (3) งานด้านจัดหาเครื่องอุปกรณ์การสอนและเทคโนโลยีทางการศึกษา ได้แก่ การ จัดหาอุปกรณ์ต่างๆ จัดหาเจ้าหน้าที่เพื่อบริการด้านนี้แก่ครู การสร้างมาตรการการเก็บรักษาและการ นำไปใช้ให้เกิดผล (4) งานด้านเกี่ยวกับบุคลากรการสอน เช่น การทำทะเบียนประวัติ และระเบียบ เกี่ยวกับตัวครู

ดังนั้นโดยสรุปได้ให้นิยามได้ว่า การบริหารงานด้านวิชาการ หมายถึง การดำเนินกิจกรรมทางการศึกษาทุกชนิดในสถานศึกษาเพื่อปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีมีคุณภาพ และมาตรฐานสูงสุด และถือเป็นภารกิจสำคัญที่สุดที่ช่วยให้หลักสูตรสถานศึกษานั้นได้ประสบความสำเร็จ

2.2 ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ

อ้อยทิพย์ สุทธิเทพ (2543, หน้า 27) กล่าวว่า การบริหารวิชาการ มีความสำคัญและเป็นหัวใจของการจัดการศึกษาในโรงเรียน เป็นงานหลักของผู้บริหารที่ต้องให้ความสนใจและปรับปรุงการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ผลการวิจัยของ สุธาณี วิทยาภรณ์ (2544, บทคัดย่อ) ซึ่งพบการศึกษาระดับผลการบริหารโรงเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก สอดคล้องกับ วนิดา แก้วรักษ์ (2544, บทคัดย่อ) ซึ่งทำการวิจัยเรื่องการปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมมีการปฏิบัติงานวิชาการอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับงานวิจัยของ สามารถ รักษาศิลป์ (อ้างถึงใน ศักดิ์พงษ์ วรณวาส, 2544) บทคัดย่อ) ที่พบว่า การบริหารวิชาการทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการนิเทศ และด้านการวัดผลประเมินผลของผู้บริหารและครูวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ อยู่ในระดับมาก

ผู้เขียนสรุปประเด็นการบริหารวิชาการเป็นภารกิจหลักของผู้บริหารสถานศึกษา มาตรฐานคุณภาพการศึกษาจะปรากฏเด่นชัด หากผู้บริหารสามารถบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นถือได้ว่าการบริหารงานด้านวิชาการเป็นหัวใจเป็นส่วนสำคัญที่สุดในสถานศึกษา ผู้บริหารต้องใส่ใจและตระหนักในภารกิจ รู้จักปรับปรุงตนเอง รู้และเข้าใจงานวิชาการอย่างถ่องแท้ รวมทั้งมีการพัฒนางานด้านวิชาการให้ก้าวหน้าทันต่อการจัดการศึกษาในยุคปัจจุบัน ซึ่งจะทำให้มาด้วยความภาคภูมิใจและความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา

2.3 ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, 32) ได้กล่าวถึง งานวิชาการที่ผู้บริหารต้องจัดทำ ได้แก่ การวางแผนงานวิชาการ การบริหารงานวิชาการ การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาและส่งเสริมทางด้าน วิชาการ การวัดผลและประเมินผลการเรียน งานทะเบียนนักเรียน ไม่ว่ากิจกรรมใดที่สัมพันธ์กับการ เรียนการสอน และทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพถือว่างานนั้นเป็นงานในขอบเขตหน้าที่ของ ผู้บริหารในด้านวิชาการ ขอบข่ายของงานด้านวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดออกเป็น 12 งานดังนี้

การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 ได้กำหนดให้มีการจัดทำหลักสูตรขั้นพื้นฐาน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติไทย ส่งเสริมให้มีการดำเนินชีวิตไปจนถึงการศึกษา การมีอาชีพ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ที่เกี่ยวกับปัญหาชุมชน สังคม สภาพแวดล้อม ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมให้เกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็น สมาชิกที่ดีของสังคมและให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยมีแนวปฏิบัติซึ่ง กระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวถึงการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาไว้ดังนี้

1) ศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพ.ศ.2544 สาระแกนกลางกระทรวงศึกษาธิการ ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสถานภาพปัญหาและความต้องการของ สังคมชุมชนและท้องถิ่น ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยมี ส่วนร่วมของทุกฝ่ายรวมทั้งคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2) จัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระต่างๆที่กำหนดให้มีในหลักสูตร สถานศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์โดย พยายามบูรณาการ เนื้อหาสาระทั้งในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกัน ระหว่างกลุ่มสาระ การเรียนรู้ตามความเหมาะสม

3) นำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนและบริหารจัดการ การใช้ หลักสูตรให้เหมาะสม

4) ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร

5) ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรตามความเหมาะสม

จากแนวการปฏิบัติในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ผู้บริหาร จะต้องสนับสนุนให้ครูมีความรู้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ประชาสัมพันธ์ และส่งเสริมชุมชนมี ส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จัดหา คู่มือแนวการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษามาบริการ แก่ครู ร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็งของโรงเรียนเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียน ประเมินการใช้ หลักสูตรและนำผลประเมินมาพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง นิเทศการใช้หลักสูตร ติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรและนำผลประเมินมาพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง และดำเนินการ ตามวัตถุประสงค์เป้าหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542

การพัฒนากระบวนการเรียนรู้เป็นหน้าที่สำคัญยิ่งของบุคลากรทางการศึกษา ธเนศ เกิด ได้กล่าวถึงความสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ว่า ความสำคัญของการเรียนรู้ ไม่ได้อยู่ที่ตัวเนื้อหา แต่อยู่กระบวนการเรียนรู้ (Process) เป็นการเรียนรู้วิธีที่เรียน (Learn how to learn) และ คุณลักษณะของบุคคลแห่งการเรียนรู้ที่เป็นผลผลิตจาก กระบวนการดังกล่าว คือ การเป็นบุคคลที่มี นิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีวิธีการเรียนรู้ที่เป็นระบบ มีทักษะทางสังคม สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น มีทักษะ การสื่อสาร มีทักษะในการ แก้ปัญหาได้ในทุกสถานการณ์ และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ซึ่ง กระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวถึงแนวทางปฏิบัติในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ไว้ดังนี้ (กมล ธิสสา, 2545, 82) (1) การกระตุ้นให้ครูในแต่ละสาระวิชาได้จัดทำแผนการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ โดยส่งเสริมให้เน้นหรือให้ความสำคัญกับผู้เรียนเป็น

ศูนย์กลาง (2) การกระตุ้นให้ให้ครูจัดการกระบวนการเรียนรู้ โดยให้มีความสอดคล้องเป็นแบบแผนทั้งในส่วนของเนื้อหาและการประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหาการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง การส่งเสริมให้รักษาการอ่านและฝึกรู้อย่างต่อเนื่อง การผสมผสาน ความรู้ต่างๆ ให้สมดุลกัน ปูทางฝัง คุณธรรมจริยธรรมค่านิยมที่พึงปรารถนาและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระกิจกรรม ทั้งนี้โดยจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ และนำภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือเครือข่าย ผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่น มามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนตาม ความเหมาะสม นอกจากนี้พึงจำแนกขอบข่ายการบริหารวิชาการและลักษณะของงานที่ปฏิบัติใน โรงเรียนมัธยมศึกษาไว้ 7 ประการ อันประกอบด้วย (1) การพัฒนาหลักสูตร (2) การจัดแผนการเรียน (3) การจัดตารางเรียน (4) การจัดครูเข้าสอน (5) การจัดกลุ่มการเรียน (6) การจัดสอนซ่อมเสริม (7) การประเมินผลการเรียน

กรมสามัญศึกษา (2546, หน้า 32) จำแนกขอบข่ายการบริหารวิชาการและลักษณะของงานที่ปฏิบัติใน โรงเรียนมัธยมศึกษาไว้ 9 ประการ เช่น การทำแผนบริหารวิชาการ (2) การกำหนดหน้าที่รับผิดชอบ (3) การจัดกลุ่มการเรียน (4) การจัดตารางสอน (5) การจัดครูสอนแทน (6) การนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน (7) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (8) การจัดกิจกรรมสร้างเสริมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม (9) การวัดผลประเมินผล

สมิธ (Smith, 1961, 170) ได้จัดลำดับถึงความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษานั้นมี 7 ด้านคือ

ที่	ด้าน	ร้อยละ
1	วิชาการ	40
2	บุคลากร	20
3	กิจการนักเรียน	20
4	การเงิน	5
5	อาคารสถานที่	5
6	การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	5
7	ธุรการ	5

จากที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่า ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการมีขอบข่ายที่ครอบคลุมในประเด็นด้านการจัดหลักสูตรและแผนการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดสื่อและวัสดุเพื่อการเรียนการสอน ด้านการนิเทศ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

3. หลักธรรมาภิบาลที่ส่งเสริมการบริหารงานวิชาการ

หลักธรรมาภิบาลที่ส่งเสริมการบริหารงานวิชาการเป็นหลักคุณธรรมที่ส่งเสริมการบริหารสถานศึกษาในทุกงาน โดยการบริหารงานวิชาการซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษาต้องมีการบูรณาการหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการจัดการศึกษา โดยมีประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

ด้านการจัดหลักสูตรและแผนการเรียนรู้ คือ ยึดมั่นในความถูกต้องของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551(หลักคุณธรรม), มีการประเมินผลแผนการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและนำผลการประเมินไปสู่การปรับปรุง (หลักความคุ้มค่า)

ด้านการจัดการเรียนการสอน กำหนดตัวผู้สอนให้ตรงกับความรู้ความสามารถและความชำนาญ ยกย่องเชิดชูเกียรติครูที่มีผลงานดีเด่น (หลักคุณธรรม), จัดทำรายงานการปฏิบัติงานจัดส่งเอกสารงานธุรการในชั้นเรียนประจำปีทุกเดือน(หลักความโปร่งใส)

ด้านการจัดสื่อและวัสดุเพื่อการเรียนการสอนตรวจสอบ กำกับ ติดตาม การจัดทำบัญชี เอกสารด้านการจัดสื่อและวัสดุเพื่อการเรียนการสอนให้ถูกต้องเป็น ปัจจุบัน (หลักนิติธรรม), ระดมทรัพยากรทางการศึกษาและทุนการศึกษา โดยให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการสนับสนุนสื่อและวัสดุเพื่อการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน (หลักการมีส่วนร่วม)

ด้านการนิเทศเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนกำหนดแผนการการนิเทศของโรงเรียนและดำเนินการรับนักเรียนตามแผนที่กำหนดอย่างโปร่งใส(หลักความโปร่งใส), มอบหมายอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบให้แก่บุคลากรเป็นลายลักษณ์อักษร ดำเนินการนิเทศเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน(หลักความรับผิดชอบ)

ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน จัดให้มีการดำเนินการสอบวัดผลการศึกษาได้มาตรฐานและมีคุณภาพตามระเบียบแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการดำเนินการทดสอบ(หลักนิติธรรม), จัดระบบสารสนเทศด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนในโรงเรียน(หลักความโปร่งใส) (จิรศักดิ์ สุภารส, 2560, 51-52)

จากที่ผู้เขียนศึกษาผลการวิจัยในเบื้องต้นสะท้อนให้เห็นถึงหลักธรรมาภิบาลที่ส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสามารถนำมาบูรณาการในการบริหารงานวิชาการได้อย่างเหมาะสม ส่งเสริมให้เกิดกระบวนการปฏิบัติงานอย่างโปร่งใส มีประสิทธิภาพสามารถตรวจสอบได้ตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งเสริมกระบวนการบริหารงานวิชาการดังกล่าว

องค์ความรู้จากการศึกษา

จากการศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวกับธรรมาภิบาล: หลักคุณธรรมส่งเสริมการบริหารงานวิชาการ ดังนี้

ภาพที่ 1 ธรรมาภิบาล : หลักคุณธรรมส่งเสริมการบริหารงานวิชาการ

(ที่มา: ผู้เขียน)

จากภาพที่ 1 แสดงให้เห็นถึงหลักธรรมาภิบาลที่ส่งเสริมการบริหารงานวิชาการ โดยด้านการจัดหลักสูตรและแผนการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดสื่อและวัสดุเพื่อการเรียนการสอน ด้านการนิเทศ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนต้องมีการบูรณาการและเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลคือ นิติธรรมตามกฎระเบียบ ผู้ปฏิบัติมีคุณธรรม ปฏิบัติด้วยความโปร่งใส ทุกคนมีส่วนร่วม และรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานสร้างความคุ้มค่าให้แก่สถานศึกษา

บทสรุป

หลักธรรมาภิบาลเป็นคุณธรรมที่ส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษาได้ปฏิบัติบูรณาการร่วมกับการบริหารงานวิชาการโดยด้านการจัดหลักสูตรและแผนการเรียนรู้ยึดมั่นในความถูกต้องซึ่งเป็นหลักคุณธรรม มีการประเมินผลแผนการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและนำผลการประเมินไปสู่การปรับปรุงด้วยหลักความคุ้มค่า ด้านการจัดการเรียนการสอน กำหนดตัวผู้สอนให้ตรงกับความรู้ความสามารถและความชำนาญ ยกย่องเชิดชูเกียรติครูที่มีผลงานดีเด่นด้วยหลักคุณธรรม, จัดทำรายงานการปฏิบัติงานจัดส่งเอกสารงานธุรการในชั้นเรียนประจำปีทุกเดือนด้วยหลักความโปร่งใส ด้านการจัดสื่อและวัสดุเพื่อการเรียนการสอนตรวจสอบ กำกับ ติดตาม การจัดทำบัญชี เอกสารด้านการจัดสื่อและวัสดุเพื่อการเรียนการสอนให้ถูกต้องเป็น ปัจจุบันด้วยหลักนิติธรรม, ระดมทรัพยากรทางการศึกษาและทุนการศึกษา โดยให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการสนับสนุนสื่อและวัสดุเพื่อการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนตามหลักการมีส่วนร่วม ด้านการนิเทศเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนกำหนดแผนการการนิเทศของโรงเรียนและดำเนินการรับนักเรียนตามแผนที่กำหนดอย่างโปร่งใสด้วยหลักความโปร่งใส, มอบหมายอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบให้แก่บุคลากรเป็นลายลักษณ์อักษร ดำเนินการนิเทศเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนตามหลักความรับผิดชอบ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน จัดให้มีการดำเนินการสอบวัดผลการศึกษาได้มาตรฐานและมีคุณภาพตามระเบียบแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการดำเนินการทดสอบด้วยหลักนิติธรรม, จัดระบบสารสนเทศด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนในโรงเรียนตามหลักความโปร่งใสให้เกิดการบริหารงานวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กมล ธิโสภณ.(2545). *แนวทางการพัฒนางานตามนโยบายปฏิรูปการศึกษานโยบายสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร.
- กมล ภูประเสริฐ. (2547). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: เสริมสินพีรพรส ชีสเต็ม.
- กรมสามัญศึกษา. (2546). *การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับสินค้าและพัสดุภัณฑ์
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสอนค้าและพัสดุภัณฑ์.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2544). *ตัวชี้วัดธรรมมาภิบาล*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- จิรศักดิ์ สุภารส. (2560). การศึกษาการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2. *วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพ*, 4 (1), 47-53.
- ชัยอนันต์ สมุทรวานิช. (2543). *ธรรมาภิบาลการมีส่วนร่วมของประชาชนและกระบวนการทางด้านสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ: เดือนตุลาการพิมพ์.
- ธีรยุทธ บุญมี. (2541). *สังคมเข้มแข็ง ธรรมรัฐแห่งชาติ ยุทธศาสตร์กู้หายนะประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สายธาร.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2546). *การสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- ประเวศ วะสี. (2541). *หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี*. กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์.
- ชัยอนันต์ สมุทรวานิช. (2543). *ธรรมาภิบาลการมีส่วนร่วมของประชาชนและกระบวนการทางด้านสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ: เดือนตุลาการพิมพ์.
- พนัส หันนาคินทร์. (2524). *หลักการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- พระเทพโสภณ (ประยูร ธมมจิตโต). (2547). *ทิศทางการศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระราชญาณวิสิฐ (เสริมชัย ชยมงคโล). (2548). *หลักธรรมาภิบาล*. กรุงเทพฯ: ชัยมงคลพรินติ้ง.
- วนิดา แก้วรักษ์. (2544). *มิติสุขภาพองค์กรที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม*. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- ศักดิ์พงษ์ วรณวาส. (2544). *สุขภาพองค์กรที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา: กรณีศึกษาจังหวัดสกลนคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2541). *ธรรมาภิบาลกับการปฏิวัติเศรษฐกิจชาติ. ประชาธิปไตยรายสัปดาห์* (3-6 ธันวาคม).
- สมหมาย ปฐมวิชัยวัฒน์. (2547). *หลักปกครองที่ดีกับสภาวะแวดล้อมของระบบควบคุมภายใน*. *วารสารนักบริหาร*, 44 (3), 51-52.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2534). *คู่มือบริหารงานวิชาการระดับประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2544). *ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2544). *แผนปฏิรูประบบบริหารภาครัฐ*. กรุงเทพฯ: กองกลางสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2544). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550 – 2554*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สุธานี วิทยาภรณ์. (2544). *ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนกับผลการบริหารโรงเรียน*. สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อ้อยทิพย์ สุทธิเทพ. (2543). *วัฒนธรรมโรงเรียนที่มีผลต่อการปฏิบัติงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Good. C. V. (1959). *Dictionary of education* (3rd ed.). New York: McGraw-Hill.
- Smith. E. W. (1961). *The educational encyclopedia*. New Jersey: Prentice-Hall.